

Katma değeri yüksek ürünlere yönelen trend...

2,7

Türkiye kırmızı et ve kanatlı eti üretimi 2012 yılı için yaklaşık 2,7 milyon ton dolayında gerçekleşmiştir.

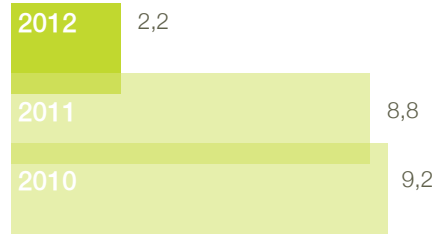
2012 Yılında Türkiye Ekonomisi ve Sektör

Türkiye'de kırmızı ette 12 kg, beyaz ette 20,7 kg olan toplam kişi başına et tüketimi artış göstermekle birlikte, halen dünya ortalamasının altındadır.

%2,2

Türkiye ekonomisi 2012 yılında %2,2 oranında büyümüştür.

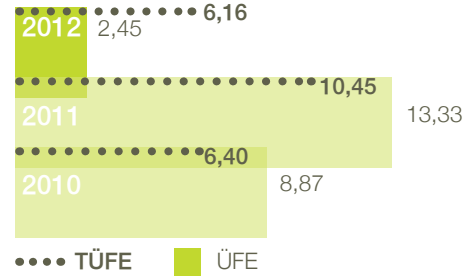
GSYH Gelişme Hızı – Sabit Fiyatlarla (%)

Türkiye ekonomisi 2012 yılında %2,2 büyümüştür.

2011 yılında %8,8 büyüme gösteren Türkiye ekonomisi 2012 yılında %2,2'lik bir büyüme sergilemiştir.

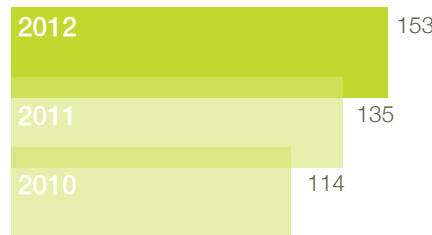
Enflasyon (%)

Enflasyonda azalma eğilimi görülmektedir.

2012 yılı sonunda 2003 Temel Yıllı Tüketici Fiyatları Endeksi'nde (TÜFE) 2011 yılsonuna kıyasla %6,16 artış gerçekleşmiştir. 2011 yılı sonunda %13,33 olan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) enflasyon oranı ise 2012 yılı sonunda %2,45'e düşmüştür.

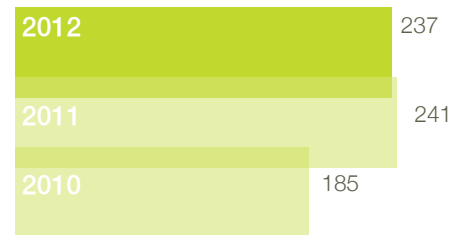
İhracat (milyar ABD doları)

İhracattaki artış göstergelere olumlu yansımıştır.

2012 yılında toplam ihracat %13,1 oranında artarak 153 milyar ABD dolarına yükselirken, ithalat %1,8

İthalat (milyar ABD doları)

düşüş sergileyerek 237 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılı sonunda %56 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2012 yılı sonunda %64,5'e yükselmiştir.

Hayvan varlığındaki azalma et arzında da düşüşe yol açmış, Türkiye'nin kişi başı et tüketimi gelişmiş ülkelerin çok gerisinde olmasına rağmen iç tüketimi karşılamakta zorlanılmıştır.

Hayvancılık ve Et Ürünleri Sektörü

Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de artan nüfusun yeterli ve dengeli beslenmesinde hayati öneme sahip olan hayvancılık sektörü, birçok alanda endüstri hammaddesi olarak kullanılması açısından da yüksek oranda katma değer üretmektedir. Hayvancılık sektörü, ayrıca birçok yan sektörü barındırması sebebiyle de ülke ekonomisine önemli katkılar sağlamaktadır.

Hayvancılık sektörü dünyadaki tarımsal gayri safi hasılanın %40'ını üretmekte ve 1,3 milyar insan için geçim kaynağı yaratmaktadır.

Hayvansal üretimin tarım içindeki payının %49 olduğu Avrupa Birliği ülkelerinde 7,5 milyon tarım işletmesi bulunmaktadır. Avrupa Birliği ülkelerinde hayvancılık işletmelerinde işletme başına ortalama 44 baş hayvan düşmektedir.

Gelişmiş ülkelerde kişi başına günlük ortalama protein tüketimi 102 gramdır ve bunun 60-70 gramı hayvansal kaynaklı proteinlerden oluşmaktadır.

Türkiye coğrafi özellikleri bakımından her türlü hayvansal ürünün üretimi açısından uygun özelliklere ve potansiyele sahiptir. Ancak ırkların yeterince ıslah edilmemesi ve yeterli miktarda ucuz ve kaliteli yem bitkisi ekiminin yapılamaması sonucu hayvancılık mevcut durumunu koruyamamış, hayvan varlığında azalmalar yaşanmıştır.

Türkiye'de hayvancılığın gelişmesinin önündeki diğer sorunlar damızlık, besi hayvanı materyali yetersizliği ve kaliteli kaba yem açığıdır. Yüksek girdi maliyetleri nedeniyle küresel alanda rekabetçi olmayan sektörde hammadde fiyatlarındaki dalgalanmalar ve istikrarsızlık da önemli bir diğer sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Hayvan varlığındaki azalma et arzında da düşüşe yol açmış, Türkiye'nin kişi başı et tüketimi gelişmiş ülkelerin çok gerisinde olmasına rağmen iç tüketimi karşılamakta zorlanılmıştır. Bu durum, fiyatların artmasına neden olarak kayıt dışılık ve haksız rekabet gibi diğer sorunlarla birlikte sektörün gelişmesine engel teşkil etmiştir.

%18

Türkiye’de kırmızı et üretim miktarı toplamda 915 bin tonu aşmış, bir önceki yıla göre %18 civarında bir artış göstermiştir.

Türkiye’de et ırkı hayvancılığının geliştirilmesi için tüm değer zinciri gözden geçirilerek tedbirlerin ve teşviklerin tüm değer zinciri bütününde düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Besicilik açısından ihtiyaca göre yetersiz kaldığı için Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın 2010 yılının son çeyreğinden itibaren gerçekleştirdiği düzenlemelerle besilik dana, kasaplık dana ve karkas ithalatına izin verilmiştir. Bu düzenlemeler sonucunda hammadde fiyatlarında 2011 yılında sağlanan fiyat istikrarı 2012 yılında da sürmüştür. Hammadde fiyatları, 2012 yılında önceki yıla paralel seviyelerde seyretmiştir. Bu dönemde üreticinin maliyetleri artmış ancak özellikle son çeyrekte oluşan talepteki isteksizlik karkas fiyat artışını baskılamıştır.

Ülkemizin ihtiyacı olan eti temin etmek için 2010 yılında başlayan ithalat, kasaplık dana ve karkas ete uygulanan gümrük vergisi oranlarının yükseltilmesiyle beraber 2012 yılının son çeyreğinde önemli oranda azalmıştır.

Gümrük vergisi oranları Temmuz 2012’de kasaplık canlı hayvanlarda %30’a, Ekim ayında ise kasaplık hayvanlarda %40’a, karkas ette %100’e çıkarılmıştır. 2013 Şubat ayı içerisinde ise besilik hayvanlar için sıfır olan gümrük vergisi oranı %15 düzeyine yükseltilmiştir.

Türkiye kanatlı eti sektörüne bakıldığında, özellikle 90’lı yıllarda sektörün entegre üretim sistemi açısından oldukça iyi organize olduğu ve en son teknolojiyi de kullanarak ciddi üretim artışları gerçekleştirdiği görülmektedir.

Beyaz et, Türk tarımsal sanayisinin en gelişmiş alt sektörlerinden biridir. Ülkedeki tesislerin büyük bir kısmı, uluslararası kalite standartlarına uygun, sağlıklı üretim yapmaktadırlar. AB denetim raporu da bunu teyit etmiş ve AB, Türkiye’yi piliç eti ithalatı yapılacak 3. ülkeler listesine dahil etmiştir.

Sağlık ve lezzet değerleriyle, düşük yağ ve kolesterol oranı, taşıdığı yüksek protein ile bilinen hindi eti ve ürünleri proteinli gıdalar arasında cazip ve lezzetli alternatif olmaya devam etmektedir.

2012 yılında Türkiye’de kırmızı et üretim miktarı büyükbaş hayvanlarda yaklaşık 800 bin ton, küçükbaş hayvanlarda yaklaşık 115 bin ton olmak üzere toplamda 915 bin tonu aşmış, bir önceki yıla göre %18 civarında bir artış göstermiştir. Aynı dönemde kanatlı et üretimi ise 1.724 bin ton tavuk eti, 42 bin ton hindi eti olmak üzere toplam 1.766 bin ton olmuştur. Sonuç olarak Türkiye kırmızı et ve kanatlı eti üretimi 2012 yılı için yaklaşık 2,7 milyon ton dolayında gerçekleşmiştir (TÜİK).

Ürün fiyatlarının yukarı yönlü bir hareket gösterdiği sektörde katma değeri yüksek ürünlere yönelik bir trend söz konusudur.

Türkiye'de kırmızı ette 12 kg, beyaz ette 20,7 kg olan toplam kişi başına et tüketimi artış göstermekle birlikte, halen dünya ortalamasının altındadır.

Türkiye işlenmiş et ürünleri pazarı 2012 yılı Ocak-Nisan döneminde 2011 yılının üzerinde bir performans gösterirken Nisan-Haziran döneminde daralmıştır. Sektör 2012 yılında tonaj bazında %11, ciro bazında %1 küçülmüştür. Ürün fiyatlarının yukarı yönlü bir hareket gösterdiği sektörde katma değeri yüksek ürünlere yönelik bir trend söz konusudur.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, 5 Aralık 2012 tarihinde et ürünlerinin teknolojisine uygun olarak üretilmesi, ambalajlanması ve piyasaya arzına ilişkin hususların belirlendiği Yeni Et Ürünleri Tebliğini (2012/74) yayımlamıştır. Bu tebliğ kapsamında et ürünlerinde içerik ve tanımlar açısından değişiklikler gündeme getirilmiştir.

Türkiye'de et ırkı hayvancılığın geliştirilmesi için tüm değer zinciri gözden geçirilerek, tedbirlerin ve teşviklerin tüm değer zinciri bütününde düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Ülkemizde son yıllarda kurulan büyük ölçekli modern hayvancılık işletmeleri genel durumu değiştirecek boyut ve nitelikte olmasına karşın entegrasyondaki sıkıntılar nedeniyle istenilen düzeye gelmekte zorluklar yaşamaktadır. Hayvancılık sektöründeki küçük işletmeler, verimsizlik, teknolojiyi kullanamama ve pazara yönelik üretim ve örgütlenememe gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır.

Önümüzdeki dönemlerde bu sorunların aşılabilmesi amacıyla katma değeri yüksek ürünler elde edilen hayvancılık faaliyetlerinde; hayvan ıslahına, hayvan hastalık ve zararlılarıyla mücadeleye, meraların ıslahının ve kullanımının düzenlenmesine, kaliteli yem bitkileri üretiminin artırılmasına ve yayım hizmetlerine ağırlık verilerek, AB'ye katılım öncesi rekabet gücünün artırılması hedeflenmektedir.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, TÜİK, ebk.gov.tr, Nielsen

